

Lunds universitet
Litteraturvetenskap, SOL-centrum

Emma Svensson
LIVK10

Handledare Johan Stenström
2013-05-30

Fettpärlan

Närstudie om gruppsykologi

Innehållsförteckning

1	Inledning	s3
1.2	Bakgrund	s3
1.3	Guy de Maupassant	s3
1.4	Syfte och frågeställningar	s4
2	Metod	s5
3	Gruppsykologi	
3.1	Olika grupper	s6
3.2	Kan en grupp ha en själ	s7
3.3	Inre liv och yttre verklighet	s8
3.4	Roller	s9
3.5	Människans sfär	s11
4	Fettpärlan	s13
4.1	Inledning	s13
4.2	Karaktärer	s13
4.3	I kuskvagnen mot värdshuset	s14
4.4	Värdshuset	s16
4.5	Den preussiske officerens krav	s17
4.6	Argumentationer	s17
5	Analys	s22
6	Källförteckning	s28

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Jag har alltid varit intresserad av mänskliga möten. Det var en av anledningarna till att jag valde att bli lärare, att få jobba med det mänskliga samspelet. Vad gör att vissa grupp sammansättningar fungerar och vissa absolut inte fungerar? Vad är det som gör att en person kan reagera på ett sätt i ett sammanhang och helt annat i ett annat. Vi människor har flera olika personligheter i oss. Jag själv är både mamma, sambo och lärare. Utifrån vilken ”kostym” jag tar på mig i ett sammanhang påverka mitt agerande. Det är precis det den korta novellen Fettpärlan fångar. Hur vi människor reagerar i olika sammanhang och tillsammans med en viss sort människor.

1.2 Guy de Maupassant

Guy de Maupassant föddes 1850 och dog 1893 på en sluten anstalt utanför Paris. Han har refererats som en av Frankrikes bästa korta novell författare genom tiderna. Guy de Maupassant växte upp under det fransk-preussiska kriget och många av hans noveller handlar om den tiden.¹ Han började läsa juridik i Paris men avbröt det för att gå ut i krig när han endast var 20 år gammal. 1880 slog han igenom med "Boule de suif" (Fettpärlan) och det är novellen han är mest känd för. Under sin korta tid som författare var han väldigt produktiv och skrev 300 verk. Han var känd för sin sparsmakade stil med ett kärnfullt innehåll och berättelserna kretsade oftast runt vardagslivet. Hans berättelser belyste det dolda i en människas inre. Guy de Maupassant insjuknade som 20 åring i syfilis som sedan påverkade hans mentala tillstånd. Han skrev även om det i *Le Horla* som handlade om sjukligt sinnestillstånd och självmord. 1892 försökte Guy de Maupassant ta sitt eget liv genom att skära halsen av sig. Han blev sedan inlagd på en sluten mentalsjukhus och dog där året efter.²

¹ www.ne.se/lang/guy-de-maupassant

² www.online-literature.com/maupassant/

Novellen *Fettpärlan* utspelar sig under det tysk-franska kriget och handlade om ett sällskap som samåker i en kuskvagnen. Fettpärlan är en glädjeflicka och de övriga passagerarna representerar andra klasser som finns i ett samhälle. Under resans gång får man ta del av sällskapets samspel.

1.2 Syfte och frågeställning

I detta arbete har jag studerat de sociala samspelet vi människor har med varandra. Jag har undersökt det ur ett gruppsykologiskt perspektiv. Eftersom gruppsykologin är ett stort ämne har jag valt att avgränsa mig till en fråga.

- Hur stor inverkan har gruppen på en enskild individ?
Applicerat på novellen *Fettpärlan*.

2 Metod

Jag har valt ett hermeneutiskt sätt att behandla uppsatsen på för att få en djupare bild av det samlade materialet. I hermeneutiken är man intresserad av innebörden och förståelsen av texten, vilket tillämpas i min uppsats då jag är angelägen om att förstå och tolka i min analys. Den hermeneutiska cirkeln handlar om texter som tolkas som en helhet och helheten tolkas utifrån delarna. För att kunna förstå texten måste den sättas i ett större sammanhang, samtidigt som det större sammanhanget endast blir begripligt om man är förtrogen med textens enskildheter. I tolkningsprocessen kan man inte plocka bort sig själv och varje person bär med sig kunskap som påverkar sättet att tolka.³ Jag är medveten om den kunskap jag bär med mig och eftersträvan efter att tona ner den för att hålla mig så objektiv som möjligt.

Jag har valt att göra en kvalitativ studie. Det finns flera fördelar med att använda den kvalitativa metoden framför den kvantitativa. Ett skäl är att jag är intresserad av att fånga helheten istället för summan. En annan viktig orsak är att forskaren eftersöker det som ligger dolt under ytan och vilket endast belysas genom intensiv läsning av texten.⁴ Därför ser jag den kvalitativa textanalysen som det självklara valet. Med dessa metodval är det min målsättning att få en djupare förståelse utifrån mitt syfte och frågeställning.

Jag har valt att avgränsa mig till en fråga för att kunna få ett mer tillfredställande resultat. Jag har använt mig av litteratur som jag anser är relevant för min uppsats. Litteraturen är tillförlitlig och finns att låna på bibliotek. Det finns mycket forskning inom grupp psykologi men ingen som är baserad på novellen Fettpärlean.

Mina förväntningar är dessutom att få ett bredare perspektiv genom närläsningen för att nå ett. De urval och tillvägagångssätt jag valt för uppsatsen hoppas jag få svar på min frågeställning.

³ Bergström Göran & Boréus Kristina, *Textens mening och makt*, Lund, 2005, s24-40

⁴ Esaiasson Peter, *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Vällingby, 2007, s237

3 Teoretisk bakgrund

Gruppsykologi

4.1 Olika grupper

Minnesvärda ögonblicken brukar ofta innehålla mänskliga möten, att bli sedd av en annan individ. Vi människor är sociala varelser och är beroende av samspel med varandra. Vissa händelser i livet har mer tyngd än andra, exempelvis den varma kärleksfulla blicken från den första pojkvännen. Då rör livet vid ens själ och formar mig till den jag är idag.

Vad är det då som skiljer en samling människor och en grupp? Vad skiljer ett fotbollslag och sju människor som står och väntar på en buss:

– I *nationalencyklopedin* från år 2002 beskrivs definitionen av en grupp: ”Individer som samverkar och har bestämda relationer till varandra.”

– Eller så består en grupp av två eller flera personer som ömsesidigt är beroende av varandras samspel.

Utifrån denna definition är en samling människor som väntar på en buss inte en grupp. De skulle kunna bli det om något skulle hända som förde dem samman, t.ex. att bussen var kraftigt försenad. De hade fått stå och vänta länge tillsammans utan att veta om det överhuvudtaget kom någon buss. Då skulle de ha ett gemensamt mål och en anledning att hålla ihop.

Människan sluter sig till en grupp för att få sitt sociala behov tillfredsställt. Vissa intressen och aktiviteter är endast uppnåbara i grupp. Charles Colley skapade termen *primär- och sekundärgrupp*. Med primärgrupp menas en varaktig liten grupp som har nära relationer till varandra. Det är i primärgruppen som människan formas. Primärgruppen är viktig såväl för identitet och som för överlevnad. Denna grupp brukar bestå av familjen och de närmaste vännerna. I sekundärgruppen har individen en större distans till övriga medlemmar, men gruppen kan ändå ha en stor betydelse för individen.⁵

⁵ Svedberg, Lars, *Grupp-psykologi om grupper, organisationer och ledarskap, tredjeupplagan*, 2003, Lund, s13-14

Den sekundära gruppen har fogats samman av likartade sociala förbindelser eller av att ha samma målsättning.

Referensgrupp fungerar som en måttstock för värderingar, för sina och andras sociala position och status. Här finns de ”rätta” värderingarna. En människa kan tillhöra en eller flera referensgrupper. Det kan t.ex. röra sig om allt från klädsel och fritidsvanor eller livsstil.

Vi-grupp och *dom-grupp*. Dom-gruppen är viktig för att kunna definiera vi-gruppen. Denna grupp är laddad med mycket negativ energi. Det är motsättningarnas och fördomarnas grupp.

Det kan handla om t.ex. läktargrupper som hejar på olika lag.

Informella grupper och *formella grupper*. Den informella gruppen uppstår när en grupp människor träffas i ett sammanhang och inte behöver känna varandra för att umgås. Det kan till exempel vara barn som leker tillsammans på en lekplats eller vuxna som umgås tillsammans på en fest. Där gruppen bildas spontant eller med ett gemensamt intresse. Den formella gruppen har oftast ett bestämt syfte som är uttalat angående rutiner och regler. Dessa två grupper förekommer sida vid sida. I ett företag förekommer en formell grupp och i denna kan informella grupper bildas.

Självstyrande grupp utgörs av en grupp eller ett team där man delegerat ut ansvar till deltagarna.⁶

3.2 Kan en grupp ha en själ?

Den franska socialpsykologen Gustav Le Bon gav ut ett verk som heter *Psychologie des foules*. Här pratar han om den kollektiva själen för att förklara gruppens beteende:

Det märkligaste med den psykologiska massan är att de individer som ingår i den – oberoende vilka de är, hur olika eller lika deras levnadssätt, sysselsättning, karaktär eller intelligens än är enbart genom sin omvandling till massa får en kollektivsjäl och i kraft av den känner, tänker och handlar helt annorlunda än var och en för sig skulle göra.⁷

⁶ Svedberg, Lars, *Grupp-psykologi om grupper, organisationer och ledarskap, tredjeupplagan, 2003, Lund, s15-17*

⁷ Svedberg, Lars, s25

Freud menar att i grupp kan människan bli fördummad och handla primitivt. ”*Betraktad som individ var han kanske en kultiverad person, men i massan är han en barbar, en driftvarelse.*”. Le Bon som även var läkare tänkte sig denna gruppsjäl som något som smittade av sig, hur andra människors känslor och beteende kan smitta av sig. Man brukar ju säga att skratt smittar eller om en i rummet börjar gäspa börjar fler. Den franske sociologen Emile Durkheim kallade denna kraft för det kollektiva medvetandet. Där gruppens moral och värderingar får en gemensam kraft, en slags solidaritet mot sin grupp.⁸

3.3 Inre liv och yttre verklighet

Det finns en rad goda anledningar till varför det kan vara bra att vara medveten om hur en grupp fungerar. Som jag nämnde innan är människan en social varelse och kommer under stora delar av sitt liv att befinna sig i olika grupper. Ett starkt motiv människan har för att vilja ingå i en grupp är att bli sedd och uppleva gemenskap. Människan har en inre längtan av att få uppleva glädje, kärlek och mening i livet. Finner hon inte någon människa som hon kan spegla sig i och utvecklas tillsammans med kommer hon troligtvis att känna sig ensam. Ensamhet kan både vara skrämmande och fascinerande för människan. Att frysa ut en annan människa kan därför vara ett effektivt sätt att straffa någon på. Att bli placerad i isoleringscell är därför många fångars största skräck. I en bra fungerande grupp blir hon bekräftad och kan utveckla en god självkänsla som stärker henne att tackla motstånd och svårigheter på ett konstruktivt sätt. Anpassning är en nödvändighet när individen deltar i en grupp. Utan anpassning skulle många sociala sammanhang blivit olidliga. Problem kan uppstå när medlemmar antingen anpassar sig för mycket eller för lite. När människan har för stor längtan till att bli accepterad och tillhöra gemenskapen kan hon göra många märkliga handlingar.⁹

3.4 Roller

⁸ Svedberg, Lars, *Grupp-psykologi om grupper, organisationer och ledarskap, tredjeupplagan*, 2003, Lund, s26

⁹ Svedberg, Lars, s105- 112

I en formell grupp finns det givna roller som t.ex. chef, sekreterare, elev och lärare. Dessa offentliga roller är uppgiftsbaserade. Det finns också informella roller och de är relationsbaserade. De informella rollerna är de som skapar klimatet i gruppen utifrån personernas olika kvaliteter. Rollerna i gruppen brukar främst bildas av personernas egen fallenhet. En person som är utåtriktad och pratglad väljer att ta plats och en person som är blyg väljer en passiv roll. Rollerna skapas av en tyst överenskommelse som är nödvändig för att gruppen ska kunna fungera. Det skapar trygghet att ha sin egen roll, speciellt för osäkra gruppmedlemmar. En roll har alltid en funktion både för individen och för gruppen, hur konstiga vissa roller ibland tycks vara. I grupper där rollerna är väldigt stereotypa har gruppen svårt att uppnå sitt syfte. Medlemmarnas kompetens kommer inte till sin rätt och arbete blir inte lika meningsfullt.

Det kan självklart vara tvärtom att gruppklimatet bidrar till utveckling såväl på arbetsplanet som för människans personliga utveckling.

Vissa informella roller verkar vara envist återkommande. Det är precis som det inte spelar någon roll i vilket socialt sammanhang hon befinner sig i, så finns ändå dessa standardroller representerade. Det är t.ex. sällan man finner en grupp där alla är tysta eller att alla är clowner. Bildades en grupp av ett gäng pratglada människor skulle vissa i denna grupp även här få olika roller. Några skulle finna sig i att vara mindre aktiva. Nedan följer en beskrivning av de mest klassiska stereotypa rollerna:

– *Monopol på uppmärksamhet:* Utgörs av en mycket aktiv och utåtriktad aktör som njuter av andras uppmärksamhet och dominerar gruppen. Aktören kan till synes verka intresserad av andra men vänder snabbt uppmärksamheten tillbaka till sig själv igen.

Gruppen är mycket tillåtande till denna aktiva person och vill inte i första hand kännas vid negativa känslor. Det är väldigt praktiskt att ha den aktiva och drivna personen med i gruppen, då den utför det mesta jobbet. Det blir som en viss kompensation för att hon tar så mycket plats i gruppen. Det är lite som att få ”sona sitt brott” på det viset.¹⁰

– *Den ambitiösa:* Vill gärna styra och bestämma. Hon går gärna in i strid mot sina rivaler, samtidigt som hon står jämte de likasinnade. För den ambitiösa är auktoritet viktigt,

¹⁰ Svedberg, Lars, *Grupp-psykologi om grupper, organisationer och ledarskap, tredjeupplagan*, 2003, Lund, s157-164

det säkrar hennes position. Den ambitiösa får näring av gruppmedlemmarnas önskningar att själva skulle vilja vara lika duktiga och präktiga. Detta gör att det sätts en hög moral i gruppen. När den präktige inte är närvarande släpps pressen på den höga moralen och gruppmedlemmarna bli påmind om hur pressande det kan vara med denna höga moral.

– *Offret*: Har som oftast inte så många invändningar på arbetet. När något ska göras är det bättre att andra gör det, eftersom de kan och vet så mycket bättre. Offret styrs av rädslor av att inte bli accepterad och omtyckt. Rädslorna håller henne tillbaka och göder hennes redan så dåliga självbild. Offerrollen kan i vissa fall användas i manipulationssyfte ”det är så synd om mig” och på det viset styr hon gruppen med skuld känslor. Det som också kan inträffa är att gruppmedlemmarna utnyttjar offrets roll till sin fördel genom att trycka ner henne ännu mer och på det viset känner de sig större och viktigare.

– *Buffeln*: Buffeln testar hur långt hon kan tänja på gränserna innan medlemmarna reagerar negativt. Buffeln har också en önskan om att bli accepterad men vill testa toleransnivån hos gruppmedlemmar. Fungerar inte den ena taktiken räds hon inte för att ta till dominansstrategin. Buffeln har inga som helst problem att köra över andra medlemmar. Denna roll skulle även kunna gå under benämningen machon som alltid klarar sig. Buffelns motto är ”Man måste ta för sig i livet, man får inget gratis här i världen”. Rollen har också likheter med det lilla barnet som skapar distans till sina egna rädslor. Det lilla barnet blir själv den stora tigern i leken. Barnet bemästrar rädslan genom att själv vara det hemska, buffeln har ett liknande beteende.

– *Syndabocken*: Syndabocken representerar kanske den delen som är mest avvikande, som gör att människan kan personifiera en konflikt. Det ligger en stor vinst i att kunna hitta en syndabock som lyfter bort ansvar från den enskilde individen eller gruppen.

Det är därför inte ovanligt att stora företag gärna uppmuntrar till att finna en syndabock.¹¹

Några exempel på syndabockar är tonåringar, 40-talisterna eller invandrare.

– *Clownen*: Eller lustigkurren har förmågan att styra andras skratt genom sina kommentarer och gester. Detta kan ge vinst för alla parter i gruppen. Det släpper många spänningar i gruppen, för skratt är som balsam för själen. Clownen kan även påverka personer

¹¹ Svedberg, Lars, *Grupp-psykologi om grupper, organisationer och ledarskap, tredjeupplagan, 2003, Lund, s166*

genom skratt utan att hon är medveten om det. Det negativa som kan ske är att allt skämtas bort och man har svårt att nå personens kärna. Detta skapar distans mellan clownen och de andra gruppmedlemmarna. Men i alla sammanhang och grupper är skratt befriande, alla vill ha roligt tillsammans. Gruppen utser en person som de tillsammans skrattar åt hennes roliga kommentarer. Clownen tas emot av gruppen med tacksamhet. Man får skratta av sig och det skapar välbefinnande.

Exemplen på standardroller ska man inte ta alltför bokstavligt, men det vi säkert vet är att de individuella insatserna i en grupp påverkar dynamiken. När det sedan gäller rollerna sker det enligt en viss psykologisk struktur. Ett samspel mellan aktiva och passiva aktörer. Ett begrepp som illustrerar detta är *role-suction* som innebär att vissa individer sugs in i olika rolltyper. När en individ sedan ändrar på den givna rollen den fått, ändras hela gruppens dynamik. Då krävs det att samtliga gruppmedlemmars roller förändras. Detta brukar mötas av ett starkt motstånd eftersom det kan vara svårt att ändra på en grupps struktur. Man kan förstå varför det ibland kan ta väldigt lång tid att genomföra utvecklingsarbete i olika organisationer eller förändringar i en dysfunktionell familj.¹²

3.5 Människans sfär

Vissa människor påverkas mer av grupper än andra och dras lättare in i gruppens dynamik och rollbildning. Kollektivets inverkan beror helt på individen själv, hur mycket hon tillåter gruppen att gå in i hennes sfär. Det är här en människas integritet eller gränssättning har betydelse. Har man svårt att sätta gränser för andra människor innefattar det att man tar väldigt stor hänsyn till andra människor. Personen kännetecknas som den som ”vill vara till lags”. Detta beteende brukar oftast bottna i en konflikträdsla och en stor önskan om att bli omtyckt, men främst är det viktigt att ingen i gruppen blir arg eller besviken.

Den franske psykoanalytikern Joyce McDonald kallar en del människor i denna livsposition för *normopater*. De har byggt upp en kraftig försvarsmur runt sig mot starka känslor och lever i ett slags vacuum av tomhet. Mat fokusering, överdrivet motionerande eller åtrådda ägodelar

¹² Svedberg, Lars, *Grupp-psykologi om grupper, organisationer och ledarskap, tredjeupplagan*, 2003, Lund, s163-166

kan enbart för stunden ta bort denna tomhetskänsla. Det är inga konstiga personer utan helt normala människor som går under definitionen *normapater*.

En person med hälsosam integritet kan se till både sitt eget och gruppens bästa. Den personen har en bra självkänedom och vet vad hon tycker. Eftersom hon har en grundtrygghet hotar inte andras åsikter henne. Denna person kan även säga nej när det behövs, samtidigt som hon kan säga ja för gruppens bästa oberoende av vad hon själv tycker. Detta är en mogen person.¹³

¹³ Svedberg, Lars, *Grupp-psykologi om grupper, organisationer och ledarskap, tredjeupplagan*, 2003, Lund, s166-168

4 Fettpärlan

4.1 Inledning

Novellen inleds med att beskriva det besegrade landet Frankrike. De slagna soldaterna marscherar utmattade genom stadens gator i Rouen. Det går ett rykte om att preussarna är på intåg och det sätter skräck i hela staden. Livet tycks stanna av och gatorna är öde och kusligt tysta, staden andas ångest i väntan på fienden.

4.2 Karaktärerna

Karaktärerna utgörs av tio personer som beslutar sig för att lämna staden Rouen för att fly till staden Le Havre. Tillsammans delar de sällskap i en kuskvagn och ska under färden till Le Havre övernatta i ett värdshus.

– Monsieur Loiseau är en kortväxt man med en välgödd mage som pryds av ett rödflammigt ansikte. Han började sin karriär som affärsbiträde och när affären gick i konkurs tog han chansen att ta över den. Han bytte bransch och blev förmögen på att sälja billigt vin för dyr peng till landsbygden. Monsieur Loiseau är mest känd för sitt skojfriska humör, för alla spratt och skämt av alla de slag.

– Hans fru madame Loiseau är en lång och kraftigt byggd kvinna. Hon är inte alls lika lättsinnig till karaktären som sin man, utan tar på sig rollen som den beslutsamma och ordningssamma personen. Det är hon som sköter ekonomin i deras firma.

– Carré-Lamadon är en man som tillhör den övre samhällsklassen. Han är officer i hederslegionen och medlem av landstinget. Han jobbar inom bomullsbranschen och äger tre

spinnerier.¹⁴

– Madame Carré–Lamadon är betydligt yngre än sin man och har axlat rollen som trösterska. Hon är en söt liten kvinna. Greven Hubert de Bréville är en av de anrikaste namnen i Normandie. Han kommer från en adlig familj och har på det viset gift sig ”under sin klass”. Greven är kollega med Carré-Lamadon i landstinget.

– Grevinnan Hubert de Bréville är accepterad trots att hon kommer från en lägre samhällsklass. Den största anledningen till att hela adeln hyllar henne är för att hon ordnar tillställningar som ingen tidigare har skådat. Hon gör det med en sådan finess så folk köar för att få en inbjudan.

Dessa sex personerna i vagnen kommer alla från det övre klasskiktet i samhället. De är förmögna och behöver inte ägna sig åt vardagsbekymmer. De har alla ett högt anseende och har någon form av makt i samhället. Det finns även en herre, en kvinna och två nunnor med i vagnen.

– Den ena nunnan är gammal och har ett ansikte som är vanställt efter smittkoppor. Den andra nunnan är yngre med ett klent och vackert ansikte.

– Agitatoren Cornudet är en man som sätter skräck i folk. Han är revolutionens man och är inte rädd för att gå upp i kamp för folkets skull. Förutom att dricka öl och slåss för folket har Cornudet även arbetat mycket hårt. Han har hjälpt försvaret att gräva kulvertar i staden Rouen.

– Kvinnan som gick under namnet ”Fettpärlan” är en kvinna med extra kilon under sin kostym och en stor barm. Hennes ansikte liknar en pion precis innan blomning och är smyckat med stora svarta ögon och en pussvänlig mun. Trots detta överflöd av späck är hon en väldigt attraktiv kvinna. Hon utstrålar friskhet runt sig. Hon är glädjeflicka till profession.¹⁵

4.3 I kuskvagnen mot värdshuset

¹⁴ Maupassant, Guy de, *Fettpärlan*, 2006, Uddevalla, s13-16

¹⁵ Maupassant, Guy de, *Fettpärlan*, 2006, Uddevalla, s16-18

När Fettpärlan blivit igenkänd som glädjeflickan hon är, börjar kvinnorna genast att viska febrilt och förtydliga sin avsky i hennes närvaro i vagnen. Ord som ”prostituerad” och ”offentlig skam” viskas ljudligt och provocerande i vagnen och blickar slängs utmanande åt hennes håll. De andra i vagnen slår ner blicken och är tysta utom Loiseau som tittar nyfiket på henne. Kvinnorna som annars är främmande inför varandra tycks plötsligt på grund av Fettpärlans närvaro ha blivit goda vänner och pratar förtroligt med varandra. De bildar en mur mellan sig och Fettpärlan. Denna mur ska skydda dem ifrån att bli smittad av Fettpärlans skamlösa leverne. Damerna föraktar denna slampa intensivt och de har god lust att kasta ut henne från vagnen.¹⁶

Liknande social ur anammar de tre förmögna herrarna gentemot Cornudets närvaro. De pratar högt om pengar och höjer de konservativa värdena till skyarna. Pengar och välstånd är det som binder samman dessa män.¹⁷

När resenärerna har rest ett tag börjar de bli trötta och när en börjar gäspa smittar det av sig till de andra. Cornudet tar fram sin fickplunta och bjuder sina medresenärer, men blir kallt avvisad. Loiseau är den ende som tar några droppar. Klockan närmar sig matdags och resenärerna befinner sig långt från någon bebyggelse. Fettpärlan tar då fram en matkorg som innehåller mat för tre dagars resa. Ingen annan i vagnen har kommit ihåg att ta med proviant och matoset sprider sig nu i hela vagnen. monsieur Loiseau kommenterar Fettpärlans matkorg och hon erbjuder honom försynt en bit mat. Han svarar henne:

”- Ärligt talat, jag är minsann inte den som säger nej. Jag står inte ut längre. I krig och kärlek är allt tillåtet, eller hur, madame? Och med en blick runt omkring sig tillade han:
-I sådana här ögonblick är man glad att det finns folk med hjärtat på rätt ställe.”¹⁸

Fettpärlan erbjuder även nunnorna och de tackar tacksamt ja. Utan att ens höja blicken tar de sig en matbit och börjar tyst äta. Även Cornudet tackar ja och tillsammans bildas ett provisoriskt bord av tidningar som de har i knäet. Loiseau envisas med att övertala sin fru att följa deras exempel genom att ta sig en matbit. Hon står emot i det längsta men efter att magen krampar av hunger tackar även hon ja med ett älskvärt leende. Både greven, grevinnan och monsieur och madame Carré-Lamadon sitter under tiden och andas in den starka matdoften och lider. Fettpärlan rodnar över att hon glömt erbjuda även de andra fyra

¹⁶ Maupassant, Guy de, *Fettpärlan*, 2006, Uddevalla, s18-23

¹⁷ Maupassant, Guy de, s19

¹⁸ Maupassant, Guy de, s23

medpassagerarna. Men ingen av dem vill ta på sig ansvaret att tacka ja. Till slut avbryter Greven tystanden och tackar med nöje ja. Nu när alla äter av Fettpärlans mat är de ”tvungna” att konverser henne. Det börjar trevande men när de inser att denna kvinna kan föra sig som en riktig dam lättas stämningen upp. Grevinnan är förtjusande mot Fettpärlan, som riktigt fina damer är mot alla de människor de möter. Madame Loiseau behåller distansen till denna kvinna och säger nästan inte ett ord under måltiden, hon äter desto mer. Under samtalets gång berättar Fettpärlan att hon lämnar Rouen för hon inte står ut med tanken att ha någon soldat i sitt hem, oavsett vilken sida av kriget han kom ifrån. Detta gör att passagerarna tankar om henne steg.¹⁹

4.4 Vårdshuset

Efter att sällskapet anlant till vårdshuset och skrivit in sina namn och profession väntar alla på att bli serverade kvällsmat. Då kommer vårdshusvärden in och ber Fettpärlan följa med honom. Den preussiske officeraren vill tala i enrum med henne. Fettpärlan vägrar följa med. Detta obstinata beteende bidrar till panik i sällskapet. Greven sa ”*Man bör aldrig göra motstånd mot dem som är starkare än en själv.*”²⁰ Alla de andra instämmer. De säger även att man måste tänka på vad preussaren kan ta sig till med dem alla, han kanske straffar oss? Efter övertalning går Fettpärlan med på att gå in till den preussiske officeren, ”-*Jag gör det för er skull*”²¹ säger hon innan hon gick. De andra är förnärmade att de inte blir inkallade till preussaren istället för den lättretliga flickan. Efter tio minuter kommer Fettpärlan tillbaka svärandes och illröd av ilska. Alla undrar med iver vad som har hänt och varför hon är så arg. Fettpärlan vill inte berätta vad saken gällde, det angår inte dem. De äter sin kvällsmåltid och Cornudet beställer in öl. Öl och revolutionen är hans båda passioner i livet, han kan inte ha det ena utan att tänka på det andra. Efter middagen går Loiseau bort till vårdshusvärden och viskar något i hans öra. Vårdshusvärden skrattar högt och beställer sedan vin av Loiseau. Sedan går alla och lade sig för de ska upp tidigt inför avresan dagen efter.

Precis innan Loiseau ska lägga sig i sängen hör han ljud från hallen och han tassar bort till dörren och kikar i nyckelhålet. Då ser han Fettpärlan febrilt förhindra en envis Cornudet som

¹⁹ Maupassant, Guy de, *Fettpärlan*, 2006, Uddevalla, s23

²⁰ Maupassant, Guy de, s23

²¹ Maupassant, Guy de, s23

vill komma in. Men han får nöja sig med en kyss och går sedan tillbaka till sitt rum.²²

4.5 Den preussiske officerens krav

Följande morgon då sällskapet ska resa från värdshuset finner de ingen kusk eller någon förspänd vagn på hästarna. Sällskapet står som frågetecken till denna vändning och inte heller får de något svar på varför de inte får lämna värdshuset. Klockan ett har de bokat möte med preussaren för att få svar till beslutet. Svaret den tyska officeren ger är bara – för att jag inte vill. Dagen går och innan läggdags kommer värdshusvärden ner till sällskapsrummet och frågar om Fettpärlan har ändrat inställning till preussarens förslag. Fettpärlan blir först förstenad av skräck men fattar sig snabbt och svarar värdshusvärden: ”Säg åt den där snuskhummern, det där svinet, det där aset till preussare, att jag aldrig kommer att gå med på det, hör ni det, aldrig, aldrig aldrig.”²³ Sedan skriker Fettpärlan ut anledningen till varför den preussiska officeren håller dem kvar i värdshuset, han ville ligga med mig.

5.6 Argumentationer

Sällskapets första reaktion är att instämma i Fettpärlans aggression mot preussaren. Alla tycker att den preussiske officerens beteende är barbariskt. Framför allt är det kvinnorna som visar störst stöd. Nunnorna håller sig utanför konversationen helt och sänker blicken mot marken.

Andra dagen börjar precis som gårdagen med hästarna inne i stallet. Folket har nu svårt att fördriva tiden på det lilla värdshuset och deras humör börjar tryta. Vid middagstid är stämningen dyster och de behandlar Fettpärlan kyligt.

Nu har de sovit på saken och ändrat åsikt i huruvida glädjeflickan ska ställa upp på preussarens krav eller inte. Nu är de mycket arga på henne för att hon inte i smyg, utan deras vetskap, har fixat problemet för dem. På det viset hade de inte vetat till 100 procent vad det var som hade ändrat preussarens beslut och Fettpärlan hade räddat sitt anseende. De tycker att det spelar väl ingen roll för Fettpärlan vem hon tar in i sängkammaren. Efter lunchen tar de

²² Maupassant, Guy de, s23-38

²³ Maupassant, Guy de, s46

alla en gemensam promenad och kvinnorna går en bit framför männen. Då frågar Loiseau de andra männen hur länge flicksnärtan ska tvinga dem vara kvar på stället.²⁴

Greven som alltid är väldigt hövlig säger att det är en svår sak preussaren kräver av flickan och det är något hon själv behövde ta beslut om. På promenaden möter de den preussiske officeren och efteråt börjar kvinnorna genast prata om honom. Madame Carré-Lamadon tycker det är synd att han var tysk annars anser hon att han skulle varit ett bra kap. Kvällsmåltiden är snabbt avklarad och alla går och lägger sig direkt. Det blir ett sätt att få tiden att gå snabbare.

Den tredje dagen är stämningen låg bland sällskapet och det utbyts inte många ord med Fettpärlan under frukosten. Efteråt beger sig Fettpärlan till kyrkan för att tända ett ljus för sitt barn som inte vuxit upp hos henne. Då ser gruppmedlemmarna sin chans att prata sig samman för att kunna lösa situationen. Monsieur Loiseau tycker att de ska lämna "slynan" åt preussaren så att de själva kan reda upp situationen och inte involvera andra. Loiseau drar det så långt och tycker att de ska överlämna henne bunden till preussaren.

Det är mycket Madame Loiseau inte förstår angående Fettpärlan, främst hennes totala vägran. Det är ju trots allt hennes profession och som glädjeflicka kan hon inte välja den ena men inte den andra. Madame Loiseau tycker även att flickans beteende är barnsligt och att hon uppför sig som en sur snorunge som inte bara ställer upp för allas skull. Det Madame Loiseau däremot förstår är preussarens behov av lite närkontakt, det kanske är länge sedan han fick uppleva en kvinnas närhet? Valet som preussaren gör ställer hon sig dock frågandes till. Det finns trots allt tre andra respektabla kvinnor att välja bland. Greven har en mildare inställning till situationen. Han anser att det bästa sättet är övertalning. Alla är rörande överens om att detta är det bästa sättet att lösa situationen på. Den goda stämningen kommer åter tillbaka när de smider planer tillsammans och kvinnorna befinner sig i sitt rätta element, skvaller. Sällskapet skojar friskt om scenariot, främst Loiseau.

Till slut är de överens om vilken roll var och en ska spela och vilka argument de ska trycka på. En plan har nu skapats och sällskapet är ytterst nöjda.

²⁴ Maupassant, Guy de, s46-51

Kvinnorna är åter vid Fettpärlans sida och behandlar henne vänligt, inte alls som i början på dagen. De jobbar nu med att bygga upp hennes förtroende för dem. När det är dags att äta lunch börjar deras arbete. De inleder övertalningsarbetet med att prata om hängivenhet.
25

De trycker så hårt på den punkten att man kan tro att den enda uppgiften kvinnan har på jorden är att offra sig själv till soldater. Nunnorna som inte varit med på konspirationen förstår ingenting och håller sig helt utanför konversationen. Även Fettpärlan sitter tyst under måltiden. När de ätit färdigt låter de henne vara ifred för att tänka igenom informationen som delgetts henne. Nu kallar de henne inte längre för ”madame” som tidigare utan för ”mademoiselle”, för att förtydliga att hon är av lägre rang. Innan kvällsmåltiden ska förtäras kommer värdshusvärden och frågar Fettpärlan om hon har ändrat sig. Hon ger honom ett bestämt nej. Sällskapet försöker febrilt hitta nya argument för att få Fettpärlan att ändra ståndpunkt i frågan. Grevinnan frågar den äldsta nunnan om syndernas förlåtelse. Då berättar en av nunnorna att kyrkan ger förlåtelse till den person som begått brott antingen till Guds ära eller för att hjälpa sin nästa. Grevinnan förstår att detta är ett starkt argument till deras fördel. Att offra sin son Isak anser nunnan som ett självklart val. Nunnan hade själv gjort detsamma om hon hade blivit uppmanad till det. Grevinnan frågar igen för att verkligen vara säker på saken om Gud verkligen förlåter *allt* om uppsåtet är rent? Det tycker nunnan är en självklarhet. Sedan berättar nunnan att deras syfte att komma till Le Havre är att ta hand om sårade franska soldater. De har även varit i Italien, Krim och Österrike och vårdat sårade. Nu är de tyvärr fast här på detta lilla värdshus och kan inte göra någon nytta. Nunnans argument för sällskapets mål har en sådan tyngd så ingen bryr sig om att tillägga något utan alla går och lägger sig efter middagen.

Följande morgon är alla i sällskapet vid gott mod. De förstår att Fettpärlan behöver tid att smälta allt och de har goda förhoppningar att deras arbete ska ge skörd. Alla tar en gemensam promenad efter frukosten och greven passar på att prata enskilt med Fettpärlan. Grevens ton är både faderlig och nedlåtande när han talar till henne.

Grevens taktik är att resonera med ”flickebarnet” som han kallar henne. Han frågar henne om hon anser att vägran är det bästa alternativet för henne själv och för gruppen. För varje dag som går riskerar de att värdshuset blir beslagttaget av preussiska trupper. Greven frågar om

²⁵ Maupassant, Guy de, s48-51

hon tycker detta är ett bättre alternativ än att ställa upp på något hon tidigare gjort vid ett flertal tillfällen. Fettpärlan säger inte mycket under samtalet utan går tyst bredvid. Efter promenaden går Fettpärlan upp på sitt rum och kommer inte ut mer den dagen.²⁶

Efter middagen frågar Greven värdshusvärden om saken är avklarad och får ett jakande svar. Greven ger sällskapet en menande nick och alla förstår att de nu är fria till att åka vidare följande dag. Deras ansikten fylls med glädje och lättnad och detta firas med champagne. Loiseau säger flera gånger högt att han tycker preussaren är en slusk. Cornudet sitter insjunken i sina egna tankar. Han reser sig plötsligt och innan han lämnar rummet förklarar han att de alla har begått ett stort misstag. Loiseau bemöter detta uttalande med ett hånskratt och berättar för de andra om kvällen då han såg Cornudet försöka ta sig in i Fettpärlans sängkammare. Han är bara svartsjuk säger Loiseau och skrattar vidare. Alla skrattar åt detta tillsammans med Loiseau.

Denna morgon sitter kusken på sin kuskbock och väntar på att passagerarna ska komma. De anländer en efter en och allesammans är på ett gott humör. Den enda de väntar på är Fettpärlan. När hon slutligen kommer verkar hon ytterst förvirrad och skamsen. Reskamraterna vänder sig om samtidigt som på beställning när hon närmar sig. Greven tar sin fru under armen som för att skydda henne från orenheten. Fettpärlan stannar tvärt som om hon blivit stucken av något, men samlar sig och fortsätter mot vagnen. Hon samlar mod och hälsar på fabrikörens hustru som svarar henne kort med en nickning. Alla verkar angelägna om att ta avstånd från henne, som om hon bär på en hemsk sjukdom. De behandlar henne som luft. Ingen ser eller tar någon som helst notis om henne. Madame de Loiseau säger högt så att alla kan höra hennes vassa kommentar, att det är tur hon slipper sitta bredvid den där flickan. Fettpärlan vågar inte möta medpassagerarnas blickar och ångrar djupt att hon har gett vika för preussaren. Hon är så arg och besviken på sällskapets hyckleri att först kasta henne i preussarens armar för att sedan vända ryggen mot henne.

Efter ett tag då de har rest börjar var och en plocka fram mat. De har lärt sig från förra resan och alla har nu med sig en bra matsäck. Alla utom Fettpärlan. Hon har varit så förvirrad vid avfärden att hon helt glömt att ta med sig proviant. Ingen erbjuder henne någon mat, utan alla sitter lugnt och fint och äter sin måltid. Fettpärlan känner ett intensivt hat mot sina

²⁶ Maupassant, Guy de, s51-59

medpassagerare. Hon vill skrika åt dem men inget ljud kommer ur henne. Hon sitter orörlig och hungrig. Ingen ser henne och ingen tänker på henne. Hon är som luft för de andra. Plötsligt övergår raseriet till sorg och hon känner sig gråtfärdig. Fettpärlan kämpar mot gråten som vinner till slut.²⁷

Tårar rinner ner för hennes kinder och hon sväljer snyftningarna. Hon sitter rak i ryggen utan att flytta blicken medan tårarna rinner ner för hennes kinder. Hon hoppas att ingen ser. Grevinnan ser det och knuffar på sin man, men han bara rycker på axlarna som om det inte angår honom.

Madame Loiseau ser också och besvarar det genom att skatta och säga ”*Hon gråter av skam*”²⁸. De två nunnorna fortsätter att be som de gjort under hela resan. Cornudet som suttit tyst lutar sig tillbaka med ett stort leende och börjar vissla.²⁹

²⁷ Maupassant, Guy de, *Fettpärlan*, 2006, Uddevalla, s60-68

²⁸ Maupassant, Guy de, s69

²⁹ Maupassant, Guy de, s68-70

5 Analys

För att komma till kärnan i FettpärLAN och få svar på frågeställningen kan man jämföra tillvägagångssättet med att skala en lök. Lager för lager skalas bort för att komma till lökens inre. Alla lager har betydelse och tillsammans bildar det en helhet, en lök.

Är då resesällskapet i novellen *FettpärLAN* en grupp?

Som det står i kapitlet ovan om grupper så innefattar inte en samling människor som står och väntar på en buss *en grupp*. För att kategoriseras som en grupp krävs det att man ska ha ett gemensamt mål och en anledning att hålla samman. Första mötet då resesällskapet träffas är de inte en grupp utan endast en samling människor som ska resa tillsammans mot samma destination. Men så fort de börjat sin färd börjar de konversera med varandra och de skapar relationer till varandra. Gruppen som nu skapas är en sekundärgrupp. Individerna har en större distans till varandra än man till exempel har till en familjemedlem. De har nu fogats samman under oroliga tider för att komma till Le Havre. När de klargjort vem som är vem bildas genast en *vi-grupp* mot FettpärLAN och Cornudet. Det är motsättningarnas och fördomarnas grupp. De bildar en grupp *mot* det som anses vara omoraliskt och feltänkande, där människorna i vagnen som kommer från den högre klassen besitter de "rätta" värderingarna. Kvinnorna skapar en social mur runt sig så FettpärLAN inte kan komma in i deras gemenskap. Helt plötsligt är kvinnorna från att vara främmande inför varandra bästa väninnor. De håller ihop mot lösaktigheten, så att de inte ska förknippas med den. Herrarna gör en liknande mur runt sig mot Cornudet. Han kommer från arbetarklassen och kämpar för folket och därmed mot dem. Herrarna pratar om pengar och höjer sina politiska åsikter till skyarna. Under resans gång förändras gruppens syfte och mål. Det som tidigare varit den primära anledningen att hålla samman blir nu sekundärt, välstånd och status. Det primära målet blir nu att åka ifrån värdshuset, bli fri från fångenskap. Med denna skiftning blir inte bara FettpärLAN och Cornudet inkluderade i gruppen utan även individernas status i gruppen blir annorlunda. FettpärLAN gick från att vara noll värd till att vara den viktigaste individen i gruppen. Det var

hon som satt på nyckeln, friheten. Att få vara med i gemenskap och bli accepterad är en primär drift människan har. Så trots olikheterna individerna har till varandra vill ändå Fettpärlan och Cornudet vara med i gruppen. De anpassar sig för att vara med, tonar ner sina olikheter för att passa in.

Anpassning är en nödvändighet för alla individer som vi delar vår planet med. Utan anpassning blir livet olidligt. Socialpsykologen Le Bon pratar om den kollektiva själen. Att oberoende av hur lika eller olika människorna är så skapar de tillsammans en psykologisk massa. Denna massa påverkar den enskilda individen att handla och tänka annorlunda än om hon inte varit med i gruppen. Han pratar om den psykologiska massan som om det skulle vara något som smittar av sig, visst kan skratt smitta av sig.

Hur fungerar gruppsjälen i *Fettpärlan*? Redan när sällskapet sitter i vagnen mot världshuset finner sig gruppsjälens närvaro. Det är när Fettpärlan plockar fram sin matkorg och gruppmedlemmarna en efter en anpassar sig till glädjeflickan för att få ta del av maten. I gengäld låter de henne ta del av samhörigheten. Gruppmedlemmarna talar hövligt och lyssnar intresserat på Fettpärlan. Hungern var den utlösande faktorn och startade samspelet som inkluderade Fettpärlan, utan hungern hade den enskilda individen inte haft en önskan att konversera med henne. Yttre påverkan (som att de är i krig och blir tvingade att vistas en längre tid tillsammans i världshuset) gör att människorna kompromissar med sina värderingar. Detta medför även att de får en inblick i en glädjeflickas liv och förutfattade meningar som att Fettpärlan saknar moral utmannas. Fettpärlan berättar om sina upplevelser av ockupationen att hon inte klarade av att bistå med kost och logi till de preussiska soldaterna, hon hade inget annat val än att lämna sitt hem. För stunden höjer gruppmedlemmarna sina tankar om henne och tycker att flickan har både karaktär och moral i sig. Gruppsjälen märks tydligt av på andra dagen då sällskapet tröttnat på att vara kvar i världshuset. Gårdagens samhörighet att stötta glädjeflickans mot officeren har bytts ut mot att ”man ska vara foglig mot sin fiende”. Då gör gruppen helt avkall på sina egna värderingar. Ståndpunkter som de annars aldrig hade godkänt blir nu helt tillåtna. Kriget för med sig den enskildes moraliska förfall. Tillsammans smider de planer om hur de ska manipulera Fettpärlan till att ändra sin ställning till om hon ska ge efter för preussaren. Var och en i gruppen utför en viktig roll i övertalningsarbetet. Madame Carrè – Lamadon berättar för Fettpärlan att hon har träffat många officerare i sina dagar och den tyska officeren verkar vara en bra karl, så varför inte välja honom in till

sängkammaren. På tredje dagen frysa kvinnorna ut Fettpärlan och när Fettpärlan inte är närvarande uttrycker Loiseau sin önskan om att överlämna henne åt officeren. Greven går även han in och ska prata förstånd med henne och till och med den äldsta nunnan har en viktig roll i Fettpärlans avgörande beslut. Utan gruppsfären hade den enskilde individen aldrig satt sig i en situation att försöka övertala glädjeflickan i en sådan privat angelägenhet.

Gruppsjälen gör att individerna handlar primitivt precis som Freud talade om. De gör avkall både på sina egna värderingar genom att socialisera sig med en glädjeflicka och sedan anse att ligga med fienden är helt legitimt. Men vad händer med gruppsjälen efter det att gruppen fått sin vilja igenom? Här återgår gruppen till sina ursprungliga värderingar och de ignorerar och föraktar Fettpärlan åter igen.

Hur mycket låter Fettpärlan sin egen vilja påverkas av gruppen?

Första kvällen då värdshusvärden vill eskortera Fettpärlan till preussaren vägrar hon först bestämt. Då säger Greven till Fettpärlan att hennes vägran kan skapa problem, både för henne och för de andra. Greven säger att man inte ska göra motstånd mot de som är starkare än en själv. Med det sagt och med gruppens instämmande går hon motvilligt med på att följa med värdshusvärden för att tala i enrum med officeren. Innan hon går gör Fettpärlan klart för sällskapet att hon själv är emot mötet men gör det för deras skull. På andra dagen har sällskapet tröttnat på att vara kvar i värdshuset och de har alla ändrat åsikt i frågan om glädjeflickan ska ställa upp på preussarens krav. Stämningen är låg och de behandlar henne kyligt. På tredje dagen då sällskapet pratat sig samman i en konspiration behandlar kvinnorna Fettpärlan vänligt, för att vinna hennes förtroende. Fettpärlan besvarar denna vänlighet lite avvaktande genom att vara tyst. Kvinnorna försöker påverka henne genom att tala om uppoffring. Men Fettpärlan är inte så lätt övertalningsbar så följande kväll är hennes beslut fortfarande ett bestämt nej. Som jag nämnde innan utgör nunnan en viktig del i Fettpärlans slutgiltiga beslut och det genom att grevinnan är smart nog att använda religionen som ett fördelaktigt argument. Grevinnan frågar den äldsta nunnan om kyrkan skänker syndernas förlåtelse om syftet är att hjälpa andra. Nunnan svarar bestämt och utförligt att Gud förlåter allt bara syftet är gott. Men det är inte förrän Greven talar förtroligt med Fettpärlan som hon ändrar sig. På fjärde dagen har hon stått emot länge efter intensiva övertalningsförsök. Greven talar om säkerhet och vad som är bäst för alla inklusive henne själv. Preussarna kan invadera värdshuset och då är ingen säker på vad som kan hända dem. Vissa människor påverkas mer

eller mindre av gruppens inverkan än andra. Det beror på hur stor integritet en människa har och hur lätt hon har att sätta gränser. En person som vill vara alla till lags är väldigt lätt påverkbar. Däremot en människa som har en god grundtrygghet och en bra självkänedom vet hur mycket hon kan ge vika, utan att göra för stort avkall på sitt egen vilja. Hon kan göra uppoffringar för gruppens bästa.

Rollerna som skapats i *Fettpärlan* är informella, de är relationsbaserade. Det är de informella rollerna som skapar klimatet i gruppen. Oftast brukar personens egen fallenhet avgöra rollen hon tar på sig i gruppen.

En blyg person brukar oftast inte välja en roll som tar mycket plats genom att styra och bestämma. Rollerna skapas genom tysta överenskommelser. En roll har alltid en funktion i gruppen hur märkligt det än kan verka.

Vissa informella roller verkar vara envist återkommande. Det är sällan man finner en grupp där alla är clown. I *Fettpärlan* finns några klassiska roller.

- Greven axlar rollen, *monopol på uppmärksamhet*. Han är aktiv och en utåtriktad aktör som njuter av uppmärksamhet. Greven säger lugnt och vänligt att det bästa sättet att få glädjeflickan att göra som de vill är genom övertalning. Alla lyssnar noga och är rörande överens om att det Greven säger är det bästa att göra.
- Monsieur Loiseau är *clownen* i gruppen. Han är rolig och kan styra andra genom skratt. Det är befriande att ha en clown i en grupp för clownen lättar upp stämningen och gör folk mer avslappnade. Första kvällen på värdshuset då sällskapet precis avnjutit en middag tillsammans går Loiseau bort till husvärdsvärden och viskar något i hans öra. Värdshusvärden skrattar högljutt och beställer sedan vin av Loiseau.
- Madame Loiseau är *den ambitiösa* i gruppen. Hon vill gärna styra och bestämma. Hon har inga problem med att gå i strid med sina rivaler. Madame Loiseau gör väldigt klart för gruppen att hon inte förstår sig på Fettpärlan och hennes totala vägran. Hon tycker Fettpärlan betar sig som en sur snorunge. Även när de till slut lämnar värdshuset och sitter i vagnen klargör hon sin ståndpunkt för alla. Hon säger högt till sin man att det är tur att hon slipper sitta bredvid den där och tittar menande på Fettpärlan.

– Fettpärlan är syndabocken som gör att man kan personifiera en konflikt. Gruppen kan lyfta bort ansvaret från sig själv och bara skylla ifrån sig. Stämningen är låg på värdshuset och sällskapet är arga på Fettpärlan för att hon inte ställer upp för deras skull. Det är hennes vägran som gör att de är tvungna att vara kvar på stället.

Men alla gruppmedlemmar behöver inte ha en stereotypisk roll. En grupp består både av aktiva och passiva aktörer. Dessa roller jag nämnt ovan passar in på de klassiska stereotypa rollerna och de är alla aktiva i novellen. Det finns också passiva aktörer som inte tar mycket plats, nunnorna och Carré-Lamadon är sådana.

Hur stor inverkan har gruppen på en enskild individ, applicerat på *Fettpärlan*?

Novellen *Fettpärlan* problematiserar samhällsmoralen. Kuvar sig människan inte för den är hon en utböling, en avvikare som inte vill eller får ta del av gemenskapen. Fettpärlan symboliserar denna individ som vågar tycka annorlunda än den inlärd samhällsmoralen. Av resesällskapet är det Fettpärlan som står lägst ner i samhällshierarkin. Problemet för de övriga sällskapet är att den individen som är längst ner i samhällskedjan är den som har nyckeln till deras frihet. I denna värld är det hon som har den yttersta makten och är den eftertraktade. Resesällskapet tvingas interagera med glädjeflickan och fördomar utmanas. Sällskapet representerar olika samhällsskikt som finns i ett samhälle, greve, gevinna, affärsparet Louiseau, nunnorna, republikanen och glädjeflickan. Dessa människor gör olika attacker mot Fettpärlan för att få henne till att ändra beslut. Egentligen är det gruppens moral som ifrågasätts inte Fettpärlans. De ändrar tycke från dag till dag medan Fettpärlans ståndpunkt är samma. Här får man se att även människan som står längst ner på samhällskedjan också har tankar och moral. Vad gör då alla dessa påtryckningar med Fettpärlan? Fettpärlan är en beslutsam kvinna och lyssnar till sin egen vilja. Gång på gång tackar hon både artigt och bryskt nej till den preussiska officerens erbjudande. Hon ger Cornudet kalla handen då han envist vill komma in till hennes rum mitt i natten. Hon är väldigt tydlig med vad som är hennes yrke och vad som är privatliv, som privatperson är Fettpärlan inte promiskuös. Under fyra dagar på värdshuset står hon emot gruppens intensiva påtryckningar om att ge vika för deras vilja. Sällskapet tar till olika knep för att påverka hennes som till exempel, behandlar henne kyligt, är överdrivet vänliga och bombarderar henne med argument till varför hon bör bjuda in officeren till hennes sängkammare. Det sällskapet inte hade räknat med är att Fettpärlan har en stark människosfär, hon har en hög integritet och låter sig inte lätt bli

rubbad. Hon värdesätter sitt eget välmående istället för att behaga andras tycke. Fettpärlan är trygg och principfast och står fast i vad hon bestämt sig för. Fettpärlan kämpar för sin egen värdighet och moral. Fettpärlan kommer till en gräns där hon förstår att hennes principer kan både kosta hennes eget liv och andras. Viljan att överleva och komma hel ifrån värdhuset bidrar till att ta ett hon aktivt beslut att låta preussaren få sin vilja igenom. Fettpärlan tar ett beslut för allas bästa, inte bara sitt eget. Det är ett holistiskt val hon gör och det är ett tydligt bevis på att hon är en mogen och klok kvinna. Trots att Fettpärlan tar detta beslut att dela säng med officeren så menas det inte att hon tycker om valet, det bär henne emot. Men i krig får man överväga vad som är rimligt och mest logiskt under rådande omständigheter. Precis som greven sa så riskerar de alla sina liv genom att vara kvar på värdshuset. De kan bli invaderat av preussiska soldater och då riskera de alla att bli avrättade och kvinnorna att bli våldtagna. Fettpärlan gör valet med smärta i bröstet och följande morgon tackar sällskapet hennes uppoffringen genom att förakta henne. Nu har sällskapet gått tillbaka till sina ursprungstänkarna om henne och i deras ögon är Fettpärlan inte värd något alls. Fettpärlan besvarar inte deras glåpord utan håller huvudet högt. Detta är åter ett bevis att hon har en stark integritet och grundtrygghet för att klara "stå över" grupptricket. Fettpärlan gör ett aktivt val för gruppens bästa och det innebär inte att hon saknar integritet. Valet är baserat för att nå ett större syfte, ibland tvingas vi människor att se situationer objektivt för att kunna ta rätt beslut. Det är ingen lätt uppgift och många klarar det inte, men Fettpärlan gjorde. Att kompromissa är också en viktig del för att vara en god vän, partner och medmänniska. Konsten är att kompromissa utan att kompromissa med sitt inre och det anser jag att Fettpärlan klarade. För att upprätthålla denna balans är det viktigt att vara omringad med rätt personer för en själv. Människor som vill ens bästa och uppskattar en för den man är. Det kan man konstatera att Fettpärlans resesällskap inte gjorde, de var mer intresserade av sig själva än någon annan.

7 Källförteckning

Bergström Göran & Boréus Kristina(2005): *Textens mening och makt*, Lund

Esaiasson Peter (2007): *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Vällingby

Svedberg, Lars (2003): *Grupp-psykologi om grupper, organisationer och ledarskap, tredjeupplagan*, Lund,

Maupassant, Guy de (2006): *Fettpärlan*, Uddevalla,

www.ne.se/lang/guy-de-maupassant

www.online-literature.com/maupassant/